

pratensis L., északvidéki növény, mely nálunk nem terem. — De a legérdekesebb alak, amely kulturkísérletekre igen alkalmas volna, a *f. chlorantha* (REICHB.). Ezt a Csurgóhegyen és a Táblahegy keleti lejtőjén találtam. Szálankint terem a főalak között. Virága élénk zöld, külsején pirnyagos, mindig egyenesen felálló. Porzószállai sűrű fehér szőrözettel borítva.

A *P. grandis* e helyeken kevésbé változik. A BORBÁS Bpest növ. 1879: 129. o.-ról ismert levélbeli eltéréseken kívül, melyek közül a *f. trisecta* elnevezés csupán a *latisecta* alak egyes példának első leveleire vonatkozik, csak a fehérvirágú eltérés a Nagy-Strázsahegyen említésre méltó.

pratensis L., eine nordische Pflanze, welche bei uns nicht vorkommt. Die interessanteste Form aber, mit welcher Kulturversuche gewiss lohnend wären, ist *f. chlorantha* (REICHB.). Habitat in monte Csurgóhegy et in declivitate orientali montis Tafelberg. Sparsa inter typum ab hoc *sepalis intense viridibus extus rubello-anhelatis, floribus erectis et filamentis villosis* differt.

P. grandis ändert daselbst relativ weniger. Ausser den aus BORB. Budap. növ. 1879: 129 bereits bekannten Blattveränderungen, von welchen *f. trisecta* sich nur auf die ersten Blätter einzelner Exemplare der *latisecta* Form bezieht, wäre nur die Form mit weissen Blüten am Gr. Sztrázsahegy zu erwähnen.

Négy új *Centaurea* Magyarország flórájában. Vier neue *Centaureen* der Flora von Ungarn.

Közli: / Dr. Gayer Gyula.
Von: /

1. *Centaurea Beckiana* (*pannonica* × *rhenana*) M. F. MÜLLN. szülőfajai között igen ritka a száraz naps domboldalakon Nemesvölgy felett Moson vármegyében, ahol a szekérút mentén, mely a hegyeken keresztül Wolfsthalra átvezet. f. évi aug. 5-én gyűjtöttem.

2. *C. stiriaca* (*jacea* × *subjacea*) HAYEK Pozsony mellett. Nádasok füves szélén az ivánkavereknyei útelágazástól északra eső körkemenzék területén *C. jacea* L. (HAYEK) és *C. subjacea*

1. *Centaurea Beckiana* (*pannonica* × *rhenana*) M. F. MÜLLN. Sehr selten unter den Stammeltern auf den sonnigen trockenen Hügeln nördlich Nemesvölgy (Edelsthal) im Kom. Moson, wo ich sie entlang des Karrenweges, welcher über die Berge nach Wolfsthal führt, am 5. VIII. l. J. sammelte.

2. *C. stiriaca* (*jacea* × *subjacea*) HAYEK in der Gegend von Pozsony. In Gesellschaft von *C. jacea* L. (HAYEK) und *C. subjacea* G. BECK am grasigen Rande von Rohrbeständen

G. BECK társaságában. (1908, VIII. 25.)

3. C. diffusa LAM. Keleti jövevény, mely úgy látszik, a vasúttal terjed. Komárom vármegyében a bánhida-kisbéri vasút mentén két helyen találtam reá. *Császárr* mellett a Pusztá-Makkra vivő út és a vasútvonal keresztezésénél kopár helyen közönséges ruderalis gyomok társaságában (1908, IX. 12.) és már néhány nappal előbb (1908, IX. 5.) *Bánhida* mellett a kisbéri vasút mentén közel a kocs-i útkeresztezéshez *Polygonum arenarium*, *Kochia arenaria*, *Salsola Kali*, *Corispermum nitidum*, *Plantago arenaria* társaságában homoktalajon úgy tipikus, mint *var. brevispina* Boiss. nevű alakjában.

Hybrideket keresve a bánhidai termőhelyen szembe tűnt a

4. C. diffusa × **rhenana** *hybr. nova.* A *C. diffusa* főkülönbségei a *C. rhenana*-val szemben a kisebb, keskenyebb sápadt fészkek, nem sugárzó fehér virágok, pappus nélküli (vagy normális virágfészkekbe kevert rudimentáris pappusszal ellátott egyes) acheniumok, a függelékek tüskés vége, mely a tipikus növényen végül visszagörbül, a *var. brevispiná*-n ellenben rövidebb és egyenesen álló és végül a még boglyasabb, ágasabb termet. A *C. diffusa* hatása már most a hybridus alakon az ágasabb termet, kisebb virágfészkekben, a jól kifejlett tüskébe nyúló függeléken, többé-kevésbé tüs-

bei den Ringöfen nördl. der ivánka-verecknye-er Weggabel. (25. VIII. 1908.)

3. C. diffusa LAM. Eine orientalische Art, welche wie es scheint, sich mit der Eisenbahn verbreitet. Ich fand sie an zwei Stellen entlang der Eisenbahnlinie Bánhida—Kis-Bér im Kom. Komárom: bei *Császárr* an der Kreuzung des nach Pusztá-Makk führenden Weges mit der Bahnlinie an einer kahlen Stelle in Gesellschaft von gewönl. ruderalen Pflanzen (12. IX, 1908), dann kurze Zeit früher (5. IX.) bei *Bánhida* entlang der Kis-Bér-er Bahn nahe der Kocs-er Wegkreuzung auf Sandboden in Gesellschaft der im ung. Texte erwähnten Pflanzen sowohl in typischer Form, als in der *var. brevispina* Boiss.

Die Suche nach Hybriden ergab an dem Standort bei Bánhida:

4. C. diffusa × **rhenana** *hybr. nova.* Die Hauptunterschiede der *C. diffusa* gegenüber *C. rhenana* sind die kleineren, schmälere, blassen, Köpfe nicht strahlenden, weissen Blüten, pappuslose (oder in normale Köpfechen eingesprengte mit rudimentärem Pappus versehene) Achaenien, die in einen an der typischen Pflanze zuletzt zurückgekrümmten, bei der *var. brevispina* kürzeren aufrechten Dorn auslaufenden Anhängsel und der noch mehr sparrige Wuchs. Der Einfluss der *C. diffusa* äussert sich nun an der Hybride in dem sehr sparrigen Wuchs, kleineren Blütenköpfechen, stark entwickel-

kés oldalrojtokon és a nagyon kurta pappusban nyilvánul, míg ellenben a függelékek barna színe és a sugárzó piros virágok a *C. rhenana*-tól erednek.

A rokonfajok hybridjei közül alkalman volt DR. DEGEN ÁRPÁD úr herbáriumában a *C. diffusa* × *maculosa* = *C. Frayana* BOISSIER autentikus példát összehasonlítani. Ezek a *C. maculosa* hatásának megfelelően világos függelékekkel és keskenyebb fészkeikkel térnek el. A viráguk színe piros vagy fehérlő. A kissé már távolabb eső *C. diffusa* × *paniculata* = *C. peregrina* COSTE ET SENNEN a *C. paniculata*-nak, a *C. rhenana*-val szemben való különbségeit tekintetbe véve valószínűleg mindig biztosan meg lesz különböztethető. Egy ugyancsak DR. DEGEN ÁRPÁD úr herbáriumában levő *C. diffusa* × *rhenana*, melyet Metz mellett PETRY gyűjtött, fehérlő virágú és igen sápadt függelékekkel bír. Ha tehát csakugyan a *C. rhenana* volt az egyik szülője, a *C. diffusa*-hoz legközelebb álló alaknak tekintendő. Ilyen alakokat sápadt rózsaszínű virággal Bánhida mellett is láttam, de midőn néhány nappal később akkori tartózkodásom helyéről, Bajról odautaztam, hogy a növényeket meggyűjtsem, ezek az alakok már elvirágoztak és nem voltak biztosan felismerhetők, úgyhogy csak a sötétebb színű alakból gyűjtettem példákat.

tem Enddorn der Anhängsel mehr minder dornige Seitenfransen und sehrkurzem Pappus, während die braune Farbe der Anhängsel und die roten, strahlenden Blüten von *C. rhenana* herstemmen.

Von Hybriden der verwandten Arten habe ich auth. Exemplare der *C. diffusa* × *maculosa* = *C. Frayana* BOISSIER im Herb. Dr. A. v. DEGEN'S vergleichen können. Dieselben unterscheiden sich entsprechend dem Einflusse der *C. maculosa* durch hell gefärbte Anhängsel und schmälere Köpfchen. Ihre Blütenfarbe ist rot oder weisslich. An der etwas weiter entfernten *C. diffusa* × *paniculata* = *C. peregrina* COSTE ET SENNEN ist die Beteiligung einer von *C. rhenana* gut verschiedenen Art auch wohl stets zu erkennen. Eine ebenfalls im Herb. Dr. A. v. DEGEN'S befindliche *C. diffusa* × *rhenana*, bei Metz von PETRY gesammelt, hat sehr blasse Anhängsel und weissliche Blumen, dürfte daher, falls tatsächlich die echte *C. rhenana* einwirkte, die der *C. diffusa* näher stehende Form der Hybride darstellen. Solche der *C. diffusa* näher stehende Formen mit schwach rosafarbigem Blüten sa llich auch bei Bánhida; als ich aber einige Tage später von meinem damaligen Aufenthaltsorte Baj die Pflanzen einzusammeln hinausfuhr, waren diese bereits verblüht und nicht mehr sicher erkennbar, so dass ich nur von der dunkler gefärbten Form Exemplare besitze.

Az új hybridet a *C. psammogena* kettős névvel jelelem.

Komárommegye e két *Centraurea*-jával kapcsolatban megemlítem, hogy a vármegyében a *C. Sadleriana* JANKA, ameddig megfigyelésem terjed, Bánhidától Tata, Baj, Szomod, Agostyánon át Duna-Almásig van elterjedve és a *C. Scabiosa*-t helyettesíti helyenkint a mély homoktalajon olyan vegetáció társaságában, mely a Rákos flóráját varázsolja eléük.

A *C. Scabiosa* var. *sublucida* BORB. Dévény mellett is terem: az Árpád-szobra alatt a Morvára néző sziklákon.

Die neue Hybride sei als *C. psammogena* bezeichnet.

Im Anschluss sei bemerkt, dass *C. Sadleriana* JANKA im Comit. Komárom, soweit meine Beobachtungen reichen, von Bánhida über Tata, Baj, Szomod, Agostyán bis Duna-Almás verbreitet ist und die *C. Scabiosa* L. vertritt stellenweise auf tiefsandigen Fluren in Gesellschaft einer pontischen Vegetation, welche der Flora des Rákos bei Budapest gleichkommt.

C. Scabiosa var. *sublucida* BORB. kommt auch bei Dévény vor: auf den gegen die March abstürzenden Felsen unterhalb des Árpád-Denkmales.

A *Colchicum hungaricum* Janka rendszertani helye.

Irta: Seymann Vilmos. (Budapest.)

JANKA *Colchicum hungaricum*-át (Természetrzaji Füzetek X. p. 75.) az irodalomban többféleképp ítélik meg. Ujabban pl. ASCHERSON és GRAEBNER Synopsis-ában a *Colchicum montanum* L.-hez van esatolva; ROUY pedig a *Colchicum Biebersteinii* n. sp. synonymjai közé sorozza. (Bull. Soc. Bot. Franc. 1905 p. 642.) Legtöbbnyire a *Colchicum Bertolonii* STEV.-nel azonosítják. A *Colchicum hungaricum* JANKA rendszertani helyének végleges megállapítása célja jelen dolgozatnak.

Hogy LINNÉ (Sp. plant. ed. 1753. I. p. 342 et Sp. plant. ed. 1762 I. p. 485.) *Colchicum montanum* néven több növényt vont össze, azt már BERTOLONI vette észre, az Amoën. Italicae (1819) 24. oldalán megemlítvén, hogy LINNÉ CLUSIUS-ra hivatkozik, CLUSIUS azonban az idézett helyen a *Merendera* leírását és rajzát közli. STEVEN éppen ezen oknál fogva, a LINNÉ adta nevet, lévén az «nomen compositum», mellőzi és a BERTOLONI által Genua mellől leírt növényt *Colchicum Bertolonii*-nak nevezte el. Ujabban ROUY is (l. c.) széttaglalja LINNÉ *C. montanum*-át és több-kevesebb biztossággal megállapítja, hogy e név alatt a *Merendera Bulbocodium* RAM., a *Colchicum alpinum* DC. és a *Colchicum Cupani* Guss. értendő. A *Colchicum montanum* L. név tehát elesik s növényünk megnevezésére nem alkalmas.

Ezekután a *Colchicum Bertolonii* STEV.-re térünk s nézzük,

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [8](#)

Autor(en)/Author(s): Gayer [Gáyer] Julius [Gyula]

Artikel/Article: [Négy új Centaurea Magyarország flórájában. Vier neue Centaureen der Flora von Ungarn. 58-61](#)